

Asia

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 17.11.2020

Kokous

Eurooppaministerien epävirallinen videokokous 17.11.2020

Ministerit jatkoivat neuvoston vuotuista oikeusvaltiovuoropuhelua käynnistämällä keskustelun komission oikeusvaltioraportin maakohtaisista luvuista Belgian, Bulgarian, Tšekin, Tanskan ja Viron osalta. Keskustelussa keskityttiin parhaiden käytäntöjen vaihtoon. Maakohtaista keskustelua on tarkoitus jatkaa Portugalin ja Slovenian puheenjohtajakausilla.

Ministerit valmistelivat joulukuun Eurooppa-neuvostoa keskustelemalla kokouksen asialistasta. Eurooppa-neuvoston aiheita ovat koronavirustilanne, ilmastonmuutos, kauppapolitiikka, turvallisuus sekä ajankohtaiset ulkosuhdekysymykset.

Puheenjohtaja kertoi tilanteesta koskien Albanian ja Pohjois-Makedonian EU-jäsenyysneuvottelujen aloittamista. Käydyssä keskustelussa painotettiin tarvetta hyväksyä maita koskevat neuvottelukehykset mahdollisimman pian.

Ministerit keskustelivat antisemitismin vastaisista toimista. Joulukuussa on tarkoitus hyväksyä neuvoston julistus antisemitismin torjunnasta.

Puheenjohtajavaltio kertoi Euroopan parlamentin kanssa saavuttamastaan kompromissista koskien EU:n monivuotista rahoituskehystä sekä siihen liittyvää oikeusvaltiomekanismia. Ongelmia saavutetun kompromissin hyväksymisessä pidettiin valitettavina. Moni korosti tilanteen vakavuutta ja peräänkuulutti vastuullista etenemistä, jotta MFF ja elpymispaketti saataisiin hyväksyttyä pikaisesti. Oikeusvaltiomekanismi nähtiin laajasti olennaisena osana kokonaispakettia.

Komissio esitteli vuoden 2021 työohjelmansa. Seuraavaksi on tarkoitus laatia toimielinten yhteinen julistus tulevan vuoden lainsäädäntöprioriteeteista sekä yhteiset päätelmät monivuotisesta ohjelmoinnista.

Nykyinen ja tuleva puheenjohtajavaltio esittelivät eurooppalaisen ohjausjakson 2021 etenemissuunnitelman.

Suomea edusti videokokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

Oikeusvaltiovuoropuhelu

Osana neuvoston vuosittaista oikeusvaltiovuoropuhelua ministerit kävivät komission oikeusvaltioraportin pohjalta maakohtaisen keskustelun, jossa keskityttiin viiden jäsenvaltion tilanteeseen (protokollajärjestyksen mukaisesti Belgia, Bulgaria, Tšekki, Tanska ja Viro).

Puheenjohtaja totesi maakohtaisen keskustelun olevan uusi osa neuvoston vuosittaista oikeusvaltiovuoropuhelua. Tavoitteena on luoda myönteinen ja rakentava ilmapiiri, havaita ongelmalliset kehityskulut ennaltaehkäisevästi ja vaihtaa parhaita käytäntöjä. Keskustelu tukee myös yhteisen tulkinnan muodostamista oikeusvaltioperiaatteesta, joka on yksi EU:n ydinarvoja.

Komission oikeusvaltioraportissa käsitellään neljää teemaa: oikeuslaitos, korruptiontorjunnan kehys, tiedotusvälineiden moniarvoisuus sekä hallintojärjestelmän osien keskinäinen valvontajärjestelmä (*checks and balances*). Kunkin käsiteltävänä olevan jäsenvaltion kohdalla komissio (komissaari Reynders) esitteli ensin raportissaan esille nostettuja päähavaintoja ao. jäsenvaltion tilanteesta. Tämän jälkeen ao. jäsenvaltio piti puheenvuoron kertoen omasta järjestelmästänsä ja tuoden tarvittaessa esille myös, millaisiin toimenpiteisiin komission havaintojen pohjalta on mahdollisesti ryhdytty. Sen jälkeen muilla jäsenvaltioilla oli tilaisuus tuoda esille omia näkökulmiaan ja kokemuksiaan.

Keskustelua käytiin pääosin hyvin rakentavassa sävyssä keskittyen parhaiden käytäntöjen vaihtoon. Erityisenä teemana keskustelussa nousi esille oikeuslaitoksen digitalisaatio, jonka osalta jäsenvaltiot olivat kiinnostuneita kuulemaan lisää Viron kokemuksista.

Suomi totesi, että oikeusvaltiovuoropuhelun käyminen komission maakohtaisten raporttien pohjalta ja kunkin jäsenvaltion yhdenvertainen ja faktoihin perustuva tarkastelu auttavat lisäämään tietoisuutta ja ymmärrystä oikeusvaltiokysymyksistä. Vuoropuhelu tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden oppia toisten kokemuksista ja vaihtaa parhaita käytäntöjä. Kaikilla jäsenvaltioilla on vielä parannettavaa oikeusvaltioperiaatteen neljän pilarin osalta. Suomi kertoi omista kokemuksistaan ja käytännöistään koskien oikeuslaitoksen digitalisaatiota, korruptiontorjuntaa ja demokratia-toimintaohjelmaa.

Kaksi jäsenvaltiota katsoi, ettei jäsenvaltioita ole kohdeltu komission oikeusvaltioraportissa objektiivisesti. Niiden mukaan esimerkiksi joidenkin jäsenvaltioiden kohdalla on kritisoitu samoja asioita (esim. tuomareihin tai syyttäjiin kohdistuva poliittinen ohjaus), joissa vastaavat järjestelyt jonkun toisen jäsenvaltion kohdalla eivät ole herättäneet kritiikkiä.

Komissio korosti asiakohdan lopuksi, että oikeusvaltioraportin valmistelussa on käytetty samaa, jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa yhdessä työstettyä metodologiaa kaikkien jäsenvaltioiden osalta. Jäsenvaltioiden eri viranomaisten lisäksi prosessin aikana on kuultu laajasti sidosryhmiä, mukaan lukien kansalaisjärjestöt. Jokaisella jäsenvaltioilla oli myös tilaisuus esittää raporttiluonnokseen asiasisältöön liittyviä korjauksia.

Komissio korosti, että kunkin jäsenvaltion järjestelmä on erilainen. Järjestelmiä tulee tarkastella kokonaisuutena sen sijaan, että verrattaisiin niiden yksittäisiä palasia. Jokin järjestely voi olla hyväksyttävä jäsenvaltiossa A, mutta ei jäsenvaltiossa B, jos jäsenvaltiossa A on muita oikeudellisia takeita, jotka minimoivat järjestelyyn liittyvät riskit. Komissio myös huomautti, että vallitsevan lainsäädännön lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon myös käytännöt kussakin jäsenvaltiossa.

Komissio painotti olevansa aina valmis keskustelemaan havaitsemistaan haasteista ja niiden ratkaisemisesta jäsenvaltioiden kanssa. Nyt käyty keskustelu on erinomainen pohja jatkokeskusteluille Portugalin ja Slovenian puheenjohtajakausilla. Komission seuraavan oikeusvaltioraportin valmistelu on jo aloitettu.

Puheenjohtaja kiitti hyvästä keskustelusta ja korosti parhaiden käytäntöjen vaihtamisen merkitystä. Muun muassa oikeuslaitoksen digitalisaatio on kaikille yhteinen haaste, jossa voidaan oppia toisten kokemuksista. Puheenjohtaja piti positiivisena myös sitä, että moni jäsenvaltio oli jo tiivistänyt toimiaan komission havaitsemien haasteiden korjaamiseksi. Keskustelussa pystyttiin myös

oikaisemaan joitakin väärinkäsityksiä ja siten edistämään yhteistä tilannekuvaa. Keskustelua on tarkoitus jatkaa tulevien puheenjohtajavaltioiden johdolla. Puheenjohtaja toivoi, että komissio voisi antaa oikeusvaltioreporttinsa ensi vuonna mahdollisimman varhain.

Joulukuun Eurooppa-neuvoston valmistelu

Ministerit keskustelivat 10.–11.12. pidettävän Eurooppa-neuvoston asialistasta. Eurooppa-neuvoston on määrä keskustella koronapandemian tilanteesta ja koordinaatiotoimista, mukaan lukien rokotuksia ja testausta koskeva työ. Puheenjohtaja kiitti jäsenvaltioita näiden osoittamasta solidaarisuudesta (mm. covid-19-potilaiden vastaanottaminen muista jäsenvaltioista). Ilmastomuutoksen osalta Eurooppa-neuvoston tavoitteena on sopia EU:n uudesta päästövähennystavoitteesta vuodeksi 2030. Lisäksi Eurooppa-neuvoston on tarkoitus käsitellä turvallisuuskysymyksiä, erityisesti terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjuntaa. Eurooppa-neuvosto palaa myös itäisen Välimeren tilanteeseen ja suhteisiin Turkkiin sekä käy strategisen keskustelun EU:n ja eteläisen naapuruston suhteista.

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) totesi asialistan olevan hyvin kunnianhimoinen. Covid-19-koordinaatiossa ollaan edetty, ja rokotteiden osalta tilanne näyttää lupaavalta. Lisätyötä ja kokemusten analysointia tarvitaan kokonaisvaltaisemman EU-kehyksen aikaansaamiseksi. Komissio antaa 18.11. suositusehdotuksen koskien pikatestejä. Häätötilanteen tukivälineestä osoitetaan 100 miljoonaa euroa jäsenvaltioiden tukemiseen pikatestien hankkimiseksi. Lisäksi komissio käynnistää yhteisen hankintamenettelyn. Komissio on antamassa lähiaikoina suosituksen myös karanteenien pituuksista. Työ etenee myös muun muassa matkustajatielomakkeen sekä globaalitason toimien osalta.

Komissio korosti tarvetta sopia uudesta 2030 ilmastotavoitteesta joulukuussa. Tämä on tärkeää myös teollisuuden näkökulmasta, tarvitaan ennakoitavuutta. Ei pidä myöskään aliarvioida päätöksen mukanaan tuomia mahdollisuuksia globaaleilla markkinoilla. Komissio on käynnistänyt konsultaatiot jäsenvaltioiden kanssa lokakuussa sovitun mukaisesti. Strateginen keskustelu kauppapolitiikasta on tärkeä. Turvallisuuteen liittyen komissio antaa 9.12. terrorismin vastaisen paketin. Yhteinen tiedonanto eteläisestä naapurustosta on tulossa ensi vuonna.

Keskustelussa painotettiin tarvetta tiivistää covid-19-koordinaatiota ja -tiedonvaihtoa. Rokotusten osalta saavutettu edistys toivottiin tervetulleeksi. Moni totesi odottavansa komission suosituksia pikatesteistä ja karanteenien pituudesta.

Tarvetta saavuttaa sopu 2030 ilmastotavoitteesta joulukuussa korostettiin. Osa jäsenvaltioista painotti, että Eurooppa-neuvoston päätelmien tulisi pysyä tältäkin osin strategisella tasolla. Tavoitteen saavuttamisen yksityiskohdista tulisi sopia myöhemmin neuvostossa. Osa taas korosti, että samaan aikaan tavoitteen kanssa tulisi hyväksyä mahdollisimman yksityiskohtainen mahdollistava kehys.

Moni korosti EU:n keskeistä roolia monenvälisen kauppajärjestelmän puolustamisessa ja maailman kauppajärjestön (WTO) uudistamisessa.

Turvallisuuden ja terrorismin vastaisen toiminnan osalta keskustelussa ilmaistiin solidaarisuutta Ranskaa ja Itävaltaa kohtaan ja korostettiin tarvetta tiivistää yhteistyötä edelleen.

Ulkosuhteiden osalta moni oli tyytyväinen siihen, että eteläinen naapurusto on Eurooppa-neuvoston asialistalla. Lisäksi korostettiin tarvetta keskustella konkreettisia toimista Turkin osalta, ellei itäisen Välimeren tilanteessa tapahdu positiivista käännettä.

Suomi piti tärkeänä, että EU:n uudesta 2030-ilmastotavoitteesta (vähintään 55 %) sovitaan joulukuun Eurooppa-neuvostossa. Tavoite tulisi saavuttaa ensisijaisesti päästövähennyksin. Eurooppa-neuvoston päätelmät tulisi pitää mahdollisimman tiiviinä. Covid-19-keskustelu tulee valmistella ja fokusoida hyvin. Pääministeri Marin on peräänkuuluttanut yhteistä ja tehokasta eurooppalaista strategiaa koronaviruksen voittamiseksi. Keskustelu kauppapolitiikasta on ajankohtainen, myös Yhdysvaltojen vaalien valossa. Tavoitteena tulee olla sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän vahvistaminen. Terrorismin vastaista työtä on jatkettava määrätietoisesti.

Laajentuminen

Puheenjohtaja informoi ministerejä Albanian ja Pohjois-Makedonian jäsenyysneuvottelujen aloittamista koskevasta ajankohtaisesta tilanteesta. Bulgarian ja Pohjois-Makedonian kahdenväliseen naapuruussuhteita koskevaan kiistaan ei puheenjohtajamaan sovitteluyrityksistä huolimatta ole vielä saavutettu sopua. Saksan tavoitteena on edelleen hallitustenvälisten konferenssien järjestäminen puheenjohtajakaudellaan.

Komissio (komissaari Varhelyi) vetosi jäsenvaltioihin sovun saavuttamiseksi ja toivoi, että asiasta saavutetaan yhteisymmärrys joulukuun neuvostossa. Nykyinen ehdotus on tasapainoinen ja kaikkien hyväksyttävissä.

Jäsenvaltioiden puheenvuorot noudattelivat tutuksi tulleita jakolinjoja. Tarvetta hyväksyä maita koskevat neuvottelukehykset mahdollisimman pian korostettiin. Bulgaria ei ollut edelleenkään valmis hyväksymään yhteistä kantaa ja kertasi puheenvuorossaan syitä vaatimuksilleen.

Suomi osoitti puheenvuorossaan tuen puheenjohtajan ratkaisuehdotukselle ja painotti, että kyse on myös EU:n uskottavuudesta. Kahdenväliset kiistat on kyettävä ratkaisemaan niille tarkoitetuilla kahdenvälisillä foorumeilla.

Antisemitismin vastaiset toimet

Puheenjohtaja totesi, että antisemitismin vastainen toiminta on yksi Saksan puheenjohtajakauden tärkeistä aiheista. Aiheesta on keskusteltu monessa yhteydessä, mukaan lukien syyskuussa järjestetty korkean tason konferenssi. Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa (OSA) käytiin 9.10. laaja keskustelu, jossa korostettiin aihepiirin läpileikkaavaa luonnetta ja tarvetta valtavirtaistaa antisemitismin vastainen toiminta. Neuvoston antisemitismin vastainen julistus on tarkoitus hyväksyä joulukuun OSA-neuvostossa. Antisemitismi liittyy läheisesti myös kysymykseen turvallisuudesta.

Käydyssä keskustelussa korostettiin aiheen tärkeyttä ja kiitettiin puheenjohtajaa aiheen nostamisesta myös eurooppaministerien keskusteltavaksi. Ilmiön kasvua Euroopassa pidettiin huolestuttavana. Antisemitismi on EU:n yhteisten arvojen vastaista, ja siihen tulisi olla nollatoleranssi. Antisemitismin torjumisen katsottiin edellyttävän kokonaisvaltaista lähestymistapaa eri politiikka-alueilla niin kansallisesti kuin EU-tasollakin. Esille nostettiin etenkin koulutuksen merkitys. Jäsenvaltiot kertoivat kansallisista toimistaan antisemitismin ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

Suomi kiitti puheenjohtajaa asian tuomisesta keskusteluun. Yhteisten arvojen turvaaminen on tärkeää. Antisemitismiä tulisi torjua päättäväisesti sekä kansallisella että EU-tasolla. Tulisi hyväksyä pikaisesti neuvoston antisemitismin vastainen julistus, jossa jäsenvaltiot vahvistavat sitoumustaan torjua antisemitismiä läpileikkaavalla tavalla. Myös komission uusi rasismintorjunnan toimintasuunnitelma ja tuleva antisemitismin vastainen strategia tuovat synergioita taisteluun suvaitsemattomuutta vastaan. Suomi kertoi kansallisista toimenpiteistään, eli väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin toimenpideohjelmasta sekä valmisteilla olevasta rasismien vastaisesta ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelmasta.

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) totesi, että antisemitismin uhka ei koske vain juutalaisia vaan koko yhteiskuntaa. Ilmiö on selkeästi palannut Eurooppaan. Komission puheenjohtaja von der Leyen on hyvin sitoutunut antisemitismin vastaisiin toimiin. Komissio (komissaari Reynders) viittasi tuoreisiin tai valmisteilla oleviin toimintaohjelmiin ja strategioihin (EU:n romanioiden uusi puiteohjelma, EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020-2025, perusoikeuskirjan täytäntöönpanoon liittyvä strategia sekä antisemitismin vastainen strategia). Ensi vuonna julkaistavan antisemitismin vastaisen strategian tarkoitus on tukea jäsenvaltioita niiden antisemitismin vastaisessa toiminnassa. Ohjelman valmistelussa on oltu kiinteästi yhteydessä jäsenvaltioihin sekä juutalaisvähemmistöjen edustajiin. Seitsemällä jäsenvaltiolla on jo kansallinen antisemitismin vastainen strategia olemassa tai valmistelussa. Seitsemän jäsenvaltiota on ottanut tai ottamassa

antisemitismin osaksi yleisempää rasisminvastaista ohjelmaansa. Reynders kehotti kaikkia jäsenvaltioita valmistelemaan kansallisen strategian ja tarttumaan toimenpiteisiin neuvoston vuonna 2018 hyväksymän antisemitismin vastaisen julistuksen mukaisesti.

Puheenjohtaja kiitti keskustelusta ja toivoi, että uusi antisemitisminvastainen neuvoston julistus hyväksytään joulukuun OSA-neuvostossa.

Monivuotinen rahoituskehys (MFF)

Puheenjohtaja antoi suullisen tilannekatsauksen EU:n monivuotisen rahoituskehysten (MFF) ja elpymispaketin käsittelytilanteesta. Kyseessä oli julkinen käsittely.

Puheenjohtaja totesi, että Euroopan parlamentin kanssa käydyt neuvottelut olivat pitkät ja vaikeat, mutta 10.11.2020 puheenjohtajamaa ja parlamentti saavuttivat poliittisen yhteisymmärryksen, joka täydentää EU-johtajien heinäkuussa neuvottelemaa rahoituspakettia. Parlamentin kanssa alustavasti sovittuun poliittiseen pakettiin kuuluu:

- o Tiettyjen EU:n ohjelmien (mm. Horisontti Eurooppa -puiteohjelma, EU4Health-ohjelma ja Erasmus+-ohjelma) määrärahojen lisääminen yht. 15 mrd. €:lla heinäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmissä vahvistettuja menojen enimmäismääriä kunnioittaen
- o joustavuuden lisääminen, jotta EU voi vastata paremmin ennakoimattomiin tarpeisiin
- o budjettivallan käyttäjien tiiviimpi osallistuminen elpymisvälineen (Next Generation EU) alaisten tulojen valvontaan
- o biodiversiteettitavoitteiden nostaminen ja biodiversiteettiin, ilmastoon ja sukupuolinäkökohtiin liittyvien menojen tehostettu seuranta
- o alustava etenemissuunnitelma uusien omien varojen käyttöön ottamiseksi

Jo hieman aiemmin (5.11.2020) puheenjohtajamaan ja Euroopan parlamentin neuvottelijat olivat saavuttaneet alustavan sovun uudesta ehdollisuusjärjestelmästä eli oikeusvaltiomekanismista. Puheenjohtaja totesi mekanismin olevan olennainen osa kokonaispakettia.

Puheenjohtaja viittasi heikentyvään covid-19-tilanteeseen ja totesi kansalaisten, yritysten sekä paikallisten ja alueellisten toimijoiden luottavan EU:n johtajien heille heinäkuussa lupaamaan tukeen. Kaikkien on nyt yhdessä näytettävä, että kykenemme toimimaan. Valitettavasti maanantaina 16.11. suurlähettiläiden kesken ei saavutettu tarvittavaa yhteisymmärrystä. Oikeusvaltiomekanismiin riittää määräenemmistö, mutta MFF-asetusta ja omien varojen päätöstä varten tarvitaan yksimielisyys. Puheenjohtaja piti tilannetta ja viivästystä hyvin valitettavana. Elpymispaketti tarvitaan kiireellisesti. Osa jäsenvaltioista on jo tehnyt paljon myönnytyksiä paketin aikaansaamiseksi. Joillain on ollut ongelmia omien varojen ja joillain elpymisvälineen koon kanssa. Osa on katsonut, että oikeusvaltiomekanismi menee liian pitkälle. Osa taas, ettei se mene tarpeeksi pitkälle. Puheenjohtaja tulee tekemään kaikkensa viimeiseen asti ratkaisun löytämiseksi mahdollisimman pian.

Komissio (komissaari Hahn) kiitti puheenjohtajamaa Saksaa tehokkaasta työstä. Olemme päässeet lähelle ratkaisua. On valitettavaa, että kaikki jäsenvaltiot eivät voineet eilen näyttää vihreää valoa. Saavutettu poliittinen kompromissi paketin eri osista on täysin linjassa heinäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmien kanssa. Jokaisen toimielimen on kannettava poliittinen vastuunsa ja otettava tarvittavat askeleet kompromissin eri osien hyväksymiseksi, jotta rahaa voidaan käyttää siellä, missä sitä tarvitaan, vuoden alusta lähtien. Aikaa on vähän. Oikeusvaltiomekanismi täydentää muita välineitä. Ennen sen käynnistämistä tarkistettaisiin, voitaisiinko muilla menettelyillä suojella talousarviota tehokkaammin. Kaikkia jäsenvaltioita kohdeltaisiin reilusti ja tasavertaisesti. Komissio tulee tarkastelemaan täytäntöönpanomenettelyjä, mukaan lukien asetuksen käyttöä koskeva ohjeistus ja oikeasuhteinen soveltaminen. Komission vuosittaiset oikeusvaltioraportit luovat osaltaan pohjaa jäsenvaltioiden objektiiviselle tarkastelulle.

Komissio korosti, että elpymispakettiin kohdistuu valtavia odotuksia. Jos yhteisymmärrystä ei löydetä, poliittiset seuraukset ja vaikutukset kansalaisille, taloudelle ja rahoitusmarkkinoille olisivat

ennennäkemättömät. Samaan aikaan Aasiaan on syntymässä EU:ta suurempi, hyvin kilpailukykyinen vapaakauppa-alue. Aikaa on todella vähän. Covid-19-pandemian toinen aalto on käynnissä. Meillä on valtava velvoite vastata kansalaisten ja elinkeinoelämän tarpeisiin. He tarvitsevat tukeamme. Komissio vetosi niitä, jotka ovat vielä varauksellisia, ajattelemaan asiaa tästä näkökulmasta.

Käydyssä keskustelussa kiitettiin puheenjohtamaa Saksaa tehokkaasta työstä. Ongelmia saavutetun kompromissin hyväksymisessä pidettiin valitettavina. Moni korosti tilanteen vakavuutta, myös covid-19-pandemian valossa, ja peräänkuulutti vastuullista etenemistä, jotta MFF ja elpymispaketti saataisiin hyväksyttyä pikaisesti. Oikeusvaltiomekanismi nähtiin laajasti olennaisena osana kokonaispakettia.

Itävalta totesi olevansa hyvin tyytyväinen siihen, että oikeusvaltiomekanismista saavutettu lopullinen kompromissiteksti on nyt (alustavasti) vahvistettu määräenemmistöllä. Itävallalle on äärimmäisen tärkeää, että EU-varoja suojellaan tehokkaasti oikeusvaltiopuutteilta. On myös tärkeää, että rahat saadaan tehokkaasti ja nopeasti käyttöön taloudellisen elpymisen tueksi. Omien varojen päätös tulisi saada mahdollisimman pian ratifioitavaksi jäsenvaltioissa. On erittäin valitettavaa, että suurlähettiläät eivät saavuttaneet eilen yksimielisyyttä neuvoston kirjallisen menettelyn käynnistämisestä. EU:n on näytettävä kansalaisille, että se kykenee toimimaan, etenkin kriisitilanteessa pandemian ravistellessa talouksiamme.

Italia totesi olevansa syvästi pahoillaan, ettei asiasta saavutettu yhteisymmärrystä suurlähettiläiden kesken. Pandemia on kaikkea muuta kuin ohi ja pakottaa jäsenvaltioita uusiin rajoitustoimenpiteisiin. Puheenjohtajamaan parlamentin kanssa saavuttama alusta sopu on tärkeä askel eteenpäin. Italia tukee sitä täysin. Kompromissi ei voi koskaan olla täysin tyydyttävä kaikille, mutta Euroopan parlamentin näkemystä ei voi ignorata. Oikeusvaltioehdollisuudessa ei pitäisi olla mitään pelättävää, jos kaikki jäsenvaltiot kunnioittavat oikeusvaltioperiaatetta. Pandemian vaikutukset talouksiin ja yhteiskuntiin ovat mittavat. Elpymisen ja kansalaisten näkökulmasta lisäviiveet eivät ole hyväksyttävissä. Sen, joka viivyttää tätä prosessia, on kannettava vakava poliittinen vastuu. Nyt on aika näyttää, että kuulumme samaan unioniin ja jaamme samat arvot ja prioriteetit. Heinäkuussa neljän päivän neuvottelujen jälkeen juhlittiin EU:n paluuta, toimintakykyä ja yhteistä visiota, nyt ei voida pysäyttää tätä prosessia.

Tanska tuki Itävallan ja Italian puheenvuoroja ja totesi odottavansa, että oikeusvaltiomekanismi hyväksytään virallisesti pian. Mekanismi on olennainen osa heinäkuussa saavutettua sopua, jota on kunnioitettava. MFF ja elpymispaketti tarvitaan nopeasti, jotta voidaan antaa pian tukea erityisesti niille jäsenvaltioille, jotka ovat kärsineet pandemiasta eniten. Tanska toivoi kaikkien jäsenvaltioiden voivan asettua kompromissin taakse.

Slovakia totesi vahvan ja täyden tukensa lopulliselle kompromissille MFF:stä ja elpymispaketista. Kompromissin kaikki osat ovat hyväksyttävissä, kun pakettia katsotaan kokonaisuutena. Yhdessä on saavutettu diili ja herkkä tasapaino sen eri osien kesken. Epäonnistuminen paketin hyväksymisessä johtaisi syvempään kriisiin hetkenä, jolloin Euroopan talouden lukemat ovat historiallisen huonot. Paketti on hyväksyttävä nopeasti. Kansalaiset ja yritykset odottavat tätä meiltä. Neuvoston on kannettava viipymättä vastuunsa. Kaikkien jäsenvaltioiden tulisi tukea saavutettua kompromissia tai olla blokkamatta sitä.

Portugali piti parlamentin kanssa saavutettua alustavaa sopua tasapainoisena. Portugali on erityisen tyytyväinen EU-ohjelmien lisärahoitukseen ja uuteen ehdollisuusmekanismiin. Kiitti komissiota lisäselvennyksistä. Kompromissi vastaa heinäkuun sovun henkeä. Rahoitus on varmistettava kansalaisten ja elinkeinoelämän käyttöön mahdollisimman pian vuoden alusta lähtien. Aika on loppumassa. Toinen pandemia-aalto on käynnissä, ja moni jäsenvaltio on talous-, sosiaali- ja rahoituskriisin partaalla. Tämän päälle ei voida lisätä vielä poliittista kriisiä. Kansalaiset odottavat EU:lta pandemian taloudellisten ja sosiaalisten seurausten minimointia. Heidän odotuksiinsa on vastattava. Toivottavasti puheenjohtajamaan konsultaatiot johtavat konsensusratkaisuun pian.

Romania piti valitettavana, ettei sopua maanantaina saavutettu. Käsillä on vakava terveyskriisi, joka vaikuttaa sekä kansalaisiin että talouteen. Yhteisymmärrys MFF-paketista tarvitaan tukemaan kestävän

elpymisen tukemiseksi. Kaikkien jäsenvaltioiden tulisi tukea saavutettua kompromissia ja kaikkea sitä, mihin sitouduttiin heinäkuussa.

Unkari totesi, että parlamentin kanssa saavutettu poliittinen sopu ehdollisuusmekanismista kiertää EU:n perussopimuksia, eikä vastaa heinäkuussa sovittua. Mitään ei ole sovittu ennen kuin kaikesta on sovittu, joten Unkari ei voi tämän takia tukea MFF-pakettia. Ehdollisuus nykymuodossaan on aina ollut suunnattu ensisijaisesti Unkaria vastaan. Yhdessä eurooppalaisen ohjausjakson ja komission puolueellisen oikeusvaltioreportin kanssa se mahdollistaa poliittisen painostamisen mielivaltaisin perustein. Tämä on oikeusvaltioperiaatteen vastaista. MFF-paketti ei saa joutua perussopimusten vastaisen ehdollisuusmekanismin panttivangiksi. Nykytilanteessa ei ole varaa ideologisille peleille.

Espanja tuki Italian puheenvuoroa. Nyt pöydällä oleva paketti on hyväksyttävä pikaisesti. Sen, joka blokkaa ratifiointiprosessin ja huolella neuvotellun kompromissin, on kannettava valtava vastuu muiden jäsenvaltioiden ja kaikkien EU-kansalaisten edessä.

Ruotsi totesi saavutetun kompromissin olevan sen hyväksyttävissä. Ruotsi olisi toivonut pienempää volyymia, mutta toisaalta on saavutettu kompromissi toimivasta oikeusvaltiomekanismista ja myös ilmastoon ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvät parannukset ovat tervetulleita. Nyt on tärkeää saada aikaan päätöksiä. Ruotsi on valmis hyväksymään saavutetun kompromissipaketin.

Suomi kiitti puheenjohtajamaa Saksaa. Euroopan parlamentin kanssa on saavutettu hyvää edistystä. Toivotamme parlamentin kanssa saavutetun poliittisen sovun tervetulleeksi hyvänä kompromissina. On tärkeää viimeistellä MFF ja elpymispaketti viipymättä heinäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti. Kuten moni kollega totesi, oikeusvaltiomekanismi on olennainen osa MFF-pakettia, kuten heinäkuussa sovittiin ja eilen Coreperissa indikoitiin. Kuten Italia totesi, jos kaikki jäsenvaltiot noudattavat oikeusvaltioperiaatetta, ehdollisuuden ei pitäisi olla ongelma. Paketti on viimeisteltävä pikaisesti talouksiemme ja kansalaistemme eduksi.

Puola totesi, että saavutettu kompromissi on taloudellisesti ajatellen melko hyvä. Kahden hyvin intensiivisen vuoden jälkeen ripeä päätöksenteko on tarpeen. Ei kuitenkaan olla vielä siellä, vaan tarvitaan vielä yksi askel kompromissin sinetöimiseksi. Heinäkuussa hyväksytty sopu on hyvin hauras. Jokaisella jäsenvaltiolla on oma lista prioriteeteista ja herkkyyksistä. Ehdollisuuskysymys on Puolan listan kärjessä. On tuonut moneen kertaan esille argumenttinsa. Puolalle ehdollisuus ei ole ongelma, talousarvion suojeleminen ei ole ongelma, oikeusvaltioperiaate ei ole ongelma. Ongelma on oikeusvarmuuden puute. Tätä ei ole vielä kukaan ratkaistut. Oikeudellisen instrumentin ennakoitavuus on avainkysymys. Kenenkään ei olisi pitänyt yllätyä eilisestä. Mistään ei ole sovittu ennen kuin kaikesta on sovittu. Tarvitaan yksi lisäaskel sovun sinetöimiseksi. Tarvitaan parempi kompromissi.

Irlanti totesi saavutetun kompromissin rakentuvan heinäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmien varaan. Tuki tehokasta ja vahvaa oikeusvaltiomekanismia. Taloustilanne ja kansalaisten tilanne on hyvin hauras. Tarvitaan taloudellista varmuutta, jota vain EU voi tarjota. On katsottava tarkkaan päätösten seurauksia. EU:n imago muuttui heinäkuussa, ja on tehty valtavasti töitä. Nyt on katsottava eteenpäin ja löydettävä tapa hyväksyä jo saavutettu kompromissi.

Kroatia toivotti tervetulleeksi saavutetun alustavan sovun MFF:stä ja elpymispaketista. Paketti on tärkeä meneillään olevaan kriisiin vastaamiseksi, ja se tulisi viimeistellä ja toimeenpanna ripeästi.

Ranska antoi täyden tukensa saavutetulle tasapainoiselle kompromissille, mukaan lukien ilmaston, sukupuolten tasa-arvon ja elpymisvälineen hallinnon osalta tehdyt parannukset. Ranska tukee täysin oikeusvaltiomekanismia. Mekanismia koskeva kompromissiteksti on linjassa heinäkuun Eurooppa-neuvostossa kanssa ja myös oikeudellisesta näkökulmasta huolella laadittu. Nyt on päästävä eteenpäin. Jos EU-varoja ei saada käyttöön, terveyskriisi eskaloituu talouskriisiksi ja poliittiseksi kriisiksi. Tämä on vältettävä. Kaikkien on kannettava vastuunsa.

Slovenia totesi, että sopu kaikista elementeistä tarvitaan pikaisesti. On toteutettava se, mistä heinäkuussa sovittiin. Slovenia tukee puheenjohtajaa ratkaisun löytymisessä kaikkien saamiseksi sovun taakse. Aika on loppumassa. On valtava vastuu tehdä kaikki mahdollinen, jotta voidaan yhdessä

saavuttaa sopu. Vain yhtenäisenä voimme todistaa kansalaisille, että EU todella toimii. Slovenia toivoi, että vielä olisi hieman liikkumavaraa ratkaisun löytämiseksi lähipäivänä.

Komissio (Hahn) vakuutti komission takaavan, että jos oikeusvaltiomekanismia sovelletaan, se tehdään korkeimpia mahdollisia objektiivisia standardeja noudattaen.

Puheenjohtaja kiitti avoimesta ja selkeästä keskustelusta. Puheenjohtaja jatkaa työtä 24/7 kohtuullisen ratkaisun löytämiseksi. Puhuttiin yhteisymmärryksestä ja yhtenäisyydestä, mutta haluaa muistuttaa, että sopuun tarvitaan myös Euroopan parlamentti. Keskustelut sen kanssa eivät olleet helppoja. Kaikki jäsenvaltiot sekä hyötyvät että maksavat paketista (MFF ja NGEU). On olennaista varmistaa, että varat menevät sinne, missä niitä tarvitaan. Oikeusvaltioperiaatteessa ei ole kyse ideologiasta. Eurooppa on rakennettu demokratian ja sääntöjen varaan. EU:n perussopimuksissa on sääntöjä ja arvoja, jotka sitovat meitä kaikkia. Puheenjohtaja toivoo, että kaikki tekevät töitä kohtuullisen ratkaisun löytämiseksi.

Lainsäädäntötyön suunnittelu – Komission työohjelma vuodelle 2021

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) esitteli julkisessa asiakohdassa työohjelmansa vuodelle 2021. Komissiolla on tulevana vuonna kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin se jatkaa ponnisteluja koronakriisin hallitsemiseksi ja kriisistä saatujen opetusten analysoimiseksi. Samaan aikaan on katsottava eteenpäin ja rakennettava parempaa huomista vihreän ja digitaalisen siirtymän kautta.

Lainsäädäntötyön suunnitteluun on tarkoitus palata komission työohjelman pohjalta laadittavan, tulevan vuoden lainsäädäntöprioriteetteja koskevan toimielinten yhteisen julistuksen yhteydessä. Lisäksi laaditaan ensimmäistä kertaa toimielinten yhteiset päätelmät monivuotisesta ohjelmoinnista.

Ruotsi totesi, että covid-19-pandemian hillitseminen ja kansalaisten terveyden suojeleminen ovat tällä hetkellä tärkein prioriteetti. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanon tulisi tapahtua pääasiassa eurooppalaisen ohjausjakson kautta kansallista toimivaltaa kunnioittaen.

Eurooppalainen ohjausjakso 2021 – Etenemissuunnitelma

Nykyinen (Saksa) ja tuleva (Portugali) puheenjohtajavaltio esittelivät vuoden 2021 eurooppalaisen ohjausjakson etenemissuunnitelman. Suunnitelmassa on huomioitu covid-19-pandemian luoma uusi tilanne sekä elpymis- ja palautumistukivälineen kytkös eurooppalaiseen ohjausjaksoon. Kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat käsitellään osana prosessia. Neuvostossa tullaan keskustelemaan myös ohjausjakson kehittämisestä pidemmällä aikavälillä. Aiheesta on tarkoitus laatia neuvoston päätelmät.

Komissio kertoi lyhyesti muutosten vaikutuksista omasta näkökulmastaan.

Suomen edustajat

Ministeri Tuppurainen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	Euroopan komissio, Eurooppa-neuvosto, laajentuminen, Oikeusvaltioperiaate, rasismi, toimielinten väliset suhteet, YAN Yleisten asioiden neuvosto, talouspolitiikka
Hoitaa	OM, SM, UM, VM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, SP, STM, TEM, TK, TPK, TULLI, VTV, YM

